

בהא, אלמ' דכל דמחובר לקרקע אע"פ שאינו צריך לקרקע הרי הוא בכלל המכר ובכלל ההקדש, ואע"ג דק"ל בפ' נערה שנתפתחה כו' דכל דלא צריכא לארעא כלל כתלושי דאמו, וכדאמרי' התם הבו לה מתמרי דעל בודיא א"ל אביי לרב יוסף ואי בעל חוב הוי כה"ג מי הוה יהיב ליה מר והא ק"ל דכל העומד לגדור כגדור דאמי ואמ' ליה דצריכי לדיקלא קאמינא, י"ל דהתם בעל חוב שאני דלאו דעתיה אמטלטלי ולא אפי' אפירי דמטו למחצד, וכן כתבו בתוס' בפ' דיני ממונות כה.

^{א"ר חמנא} אלא אמ' רבה מחלקת בבור ושובך אבל בשדה ואילן דברי הכל מועלין כו' במה שבתוכן — הא כו' דקאמ' רבה דבשדה ואילן דברי הכל מועלין בהן ובמה שבתוכן, סבר' דנפשית קאמ', דהא מנא ליה, הא לא שיקא בפלוגתיהו כלל, אלא משו' דסבר לה כר' יוסי מוקי לה בהכי.

בריקנין בפלוגתא דר"מ ורבנן — כללו כח זה שלא כדברי ר"ש כט ו"ל.

אימר דשמעת ליה לר"מ כגון פירות דקל דעבידי דאתו הני מי יימר דאתו — וא"ת ל בלאו הכי נמי היכי קדיש אפי' לר"מ, דהא ודאי כי אמרי' אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם הייני דלכשיבא לעולם ויהיה שלו יהא קדוש, כגון מקדיש פירות דקל שלו, אבל כאן אם באין לשובך ולבור לתוך של הקדש הן באין ולא קנאן הוא מעולם והיאך יחול הקדשו, תירץ הרמב"ן ו"ל דאי לאו משו' פירכא דמי יימר דאתו הוה מצי לאוקומה כגון שאמ' בור זה לכשיתמלא מים יהא הקדש הוא ומימיו, דבכה"ג בור קדוש דאית' בעולם ומים נמי לר"מ קדשי שהרי לתוך שלו הן באין, ומאי ריקנין דקת' ברית' דאמ' —

העתיק רבינו את דברי הרשב"א כמעט מלה במלה וכאן קצר את דברי הרשב"א אשר ו"ל: "ומדאקשינן המחובר לקרקע פשיטא שמעינן נמי דאפי' ת"ק דר' נתן דסליג במים שבור בהא מודה משום דכל המחובר בקרקע כקרקע דאי לא מאי פשיטא דקא מקשה אדרבה צריכא טובא לאפוקי מדת"ק דר' נתן עכ"ל, ואת"כ ממשיך רבינו להעתיק מלה במלה. (כו) כתובית ג, ב; נא, א. (כה) סנהדרין טו, א ד"ה בענבים. (כו) חסר: "בהן", ואח"כ צ"ל: "ובמה". (כו) ראה רמב"ן ד"ה והא דאמרינן (הראשון). (כח) כן הוא בכת"י, ודלג הכותב כמה מלים ונ' שהיה כתוב כאן בסגנונו של רבינו מ"ש הרמב"ן שם ו"ל: "ופירוש בפלוגתא דר"מ ורבנן כגון שהקדיש הפירות כשיבואו לעולם אבל הקדש סתם גדולים הן ואין לדברי ר"מ בזה ענין והוצרכתי לכתוב זה מפני שהרב רבי שמואל כתב אדם מקנה דשלב"ל ודעתו היה להקדישם בדובר שלא זכה בו עדיין ליכא למימר עין רעה ואין זה כלום" עכ"ל; ובמקום "כללו" צ"ל: "כל" ור"ל גם מ"ש בדבור שלפני זה. (כט) הרשב"ם ד"ה סבר לה. (ל) כן הקשה רמב"ן ד"ה והא

בשעה שהן ריקנין, ומ"ה לא קשיא להו בגמ' אלא מי יימר דאתו, ובמסקנא דאסיקנ' במים הבאים דרך חצרו וביונים הבאין דרך שובכו מתוקמ' כפשטה אפי' בהקדש בור עכשיו ומים לכשיבאו לעולם שהרי מתחלה בחצרו הן באין, והא דאמרי' הכא דלא שמעי' ליה לר"מ אלא במילי דעביד דאתי, קשיא, דהא שמעי' ליה לא בעל מנת שתתגיירי ושתשתתרי, דלא עביד דאתי, ומה שפר"ש לב ז"ל כגון דחזי' דדעתה לאיגורי וכגון שהבטיחה רבה לשחררה, לא מסתבר, דמנא לן דר' מאיר לא אמרה אלא בכה"ג דמקשי הכי, ועקרו של דבר כתבתיו בריש פ' המפקיד לג בס"ד.

אמ' רבה מתני' יחידאה היא ולא סבי' לן כותיה לו — הילכך לענין הלכה קי"ל דמכר בור לא מכר מימיו, ומי' דוק' בבור לה; אבל באשפה מכר זבלה, ובכוורת מכר דבורים, ובשובך מכר יונים, דנקיטי' כסתם מתני' אלא במאי דאידיחי מינה בגמ' בהדיא, וכן פסק הרמב"ם ז"ל בפכ"ז לו מה' מכירה, ומי' לו בהקדש קי"ל דהקדיש בור הקדיש מימיו לה, דעדיף הקדש מהדיוט, וה"ה למתנה, דהקדש ומתנה שוין הן וכדמוכח בפ' המוכר את הבית לט, הילכך ילפי' מיהא דבמתנה אפי' בדברי' התלושי' אמרי' דזכה בשדה זכה בכולן, וכמו שכתבתי למע' [לה] בפ' המוכר את הבית מ.

[דף פ, א] הא בה הא באמה — פר"ש א ז"ל במתני' ב באמה, שצריך להניח לאמה ברכה ראשונה, ואה"נ דלאותה ברכה צרי' להניח ג"כ ברכה ראשונה, אלא ג משו' דההי' ברכה שנייה מחמת ברכה ראשונה אנו מניחי' אותה כדי שלא תפרח לא נקט מתני' אלא ברכה ראשונה, שאלו היתה אותה ברכה נשארת היה די לאמה בכך, ומאי דלא פריש במתני' פריש בברית', שאף ברכה שנייה צרי' להניח, שאם לא כן היתה ברכה ראשונה בורחת ולא

דאמרינן (השני) וגם תוס' סוף ד"ה אימור, (לא) כתובות נה, ב, (לב) הרשב"ם ד"ה אימור, (לג) בחידושי ד"ה ואפי', (לד) ראה רשב"א ד"ה והא ובדקדוקי סופרים אות פ, (לה) כן פסק גם הראב"ד כמש"כ ברשב"א ד"ה והא אבל הראב"ד פסק כן מטעמא אחרינא ולא מטעמיה דרבינו ובדברי רבינו מיושבים דברי הרמב"ם ראה בתורת חיים ד"ה כגון ובב"י חו"מ רכ סי"ז, (לו) ה"י, (לז) את דברי רבינו אלה כתבם הב"י חו"מ רכ סי"ז בשם רבינו, (לח) כן נראה גם מפסק הרמב"ם הלי' מעילה פ"ה ה"י, (לט) לעיל עא, א, (מ) שם ד"ה מתני' בד"א.

(א) הרשב"ם ד"ה הלוקח וד"ה והא לאמה, ורבינו הוסיף על דבריו; ואת כל הדבור הזה העתיק השיטה מקובצת (ד"ה הא בה), בשם רבינו, אלא שיש שם דלוג, כמו שאציין, (ב) בשיטה מקובצת א': "דמתני' (ג) מכאן עד "לאמה בכך" הוספת רבינו היא על

ישאר צוות לאמה, ואקשי' כי היכי דאמה מצטוותא אברתא ואזוה ד דשבקי' לה, דהייני הזכר, דהא ודאי לאמה בהכי כגי לה מדלא קת' במתני' אלא מניח ברכה ראשונה, ברת' גמי תצטוות באמה ובזוה ד דשבקי' לה, ולמה צרי' להניח ברכה שנייה לצוות של ברכה ראשונה, ומפרקי' דברתא אמה לא מצטוותא, וכ"ת ה א"כ אף אותה ברכה שנייה חברה כיון דלית ליה צוות דברתא, תירץ הר"ן שמואל ו ז"ל דכיון דהו להו תלתא זוגי מצטוותא אהדידי ולא צרי' תו, אבל אחרי' ז כתבו על דרך פירושו ז"ל דאה"ג דלעולם צרי' להניח ברכה ראשונה לכל זוג חוג, וה"פ ח לא נהיר, דהיכי קאמ' זוגא ט דשבקי' לה, דלגבי זכר שהוא בן זוגה של אמה לא שייך למימר שבקי' לה, דאנן לא שבקי' לה מידי אלא שאינו בכלל המכר, דפירות שובך לקח ולא שובך, וזוג ראשון שובך מיקרי, וכ"ת דכי קאמ' אזווא דשבקי' לה לבת קאמ', אכתי לא מחזור, שהכל הוא בכלל ברכה, לפי' [כך] גר' י דבשובך יש בו יא זוגות אמא וברתא, דפחות לא מיקרי שובך, והוא לקח פירות שתיקה, דהייני פירות שובך, וקת' במתני' שצרי' להניח ברכה ראשונה שתלד האם להיות לה צוות עם ברכה ראשונה שכבר היתה בשובך, ואקשי' והא תניא מפריח ברכה ראשונה ושנייה, וקס"ד דה"ק שצריך להניח ברכה ראשונה ושנייה שתלד האם לאחר מכירה כדי שיהו לה שלש זוגות של בנות, ופריק לא קשיא הא בהא באמה, פי' מתני' לא איירי אלא במאי דצרי' להניח לאמה ולאמה בשתי ברכות סגי לה, קמית' דמקמי מכירה ושנייה דלאחר מכירה, וברית' דקת' מפריח ברכה ראשונה ושנייה בברכה יב איירי, כלומ' שאף לבתה צרי' להניח שתי ברכות כדשבקי' לאמה, והייני דמקשי' אמה מאי טעמ', כלומר כי היכי דאמה סגי לה בצוות של שתי זוגות דהייני בבריכה שהיתה כבר בשובך ובזוגא דשבקי' לה, כלומ' בברכה ראשונה שלאחר מכירה, דלברכה קרי לה זוגא, מפני יג שהן שנים לעולם זכר ונקבה, ברתה גמי תסגי ליה בצוות של שתי זוגות דהייני אמה וזוגא דשבקי' לה, ופרקי' דברתא לא מצטוותא אמה אלא אברכה, ולפי' צריך להניח לה שתי זוגות מבנותיה, וכך נראה הפי' מדברי הרי"א"ף ז"ל.

דברי הרשב"ם. (ד) כגי' דאיתא בודקוקי סופרים אית ש, ת, אבל בדברי רבינו שביטה מקובצת אי': "ואזווא". (ה) מכאן עד "לכל זוג וזוג" לי' בש"מ. (ו) הרשב"ם ד"ה ומשני. (ז) כן סי' הרמב"ן ותוס' ד"ה הא. (ח) = והאי פירושא. (ט) ג' דצ"ל: "זווא". (י) את דברי רבינו אלה מכאן עד סוף הדבור הביאם הב"י חו"מ סוף סי' רכ. בשם רבינו. (יא) בש"מ ובב"י נוסף: "שתי". (יב) שם במקום "בברכה" אי': "בבתה". (יג) מכאן עד "דשבקי' לה" לי' בדברי רבינו שבב"י.

ואיפש' דה"ה שמניחין כן לכל זוג וזוג יד, או איפש' דכיון דהווי כולי האי מצטוותי אהדדי ואין צרי' יותר.

במתניתא תנא נוטל שלשה נחולים בזה אחר זה מכאן ואילך נוטל אחד ומניח אחד — וכן הלכה, וכן פסק הרמב"ם ז"ל בפכ"ג טו מה' מכירה.

אמר רב כהנא דבש בכוורת אינו יוצא מידי מאכל לעולם — פרש"י טו ז"ל עד שיקצנו בפירוש למאכל דבורים, פי' לפירושו קודם יו שיהא שם הדבש, דאלו בחר דאיתי' לעולם לא נפיק מתורת אוכל מלקבל טומאה עד שיפסל מלאכול לכלב, וכ"ת דה"מ באוכל גמור אבל דבש בכוורת כיון דאף למאכל דבורים הוא עומד אינו אוכל גמור וכי מקצי ליה לדבורים פקע שם אוכל מיניה א"כ מאי לעולם.

[דף פ, ב] בשלמא לאביי אע"ג דזב מוקצה הוא — כך היא הגרס' בכל הספרי, ור"ש א ז"ל מחקה ואין צרך, דה"ק בשלמ' לאביי דמוקי לה באותן שתי חלות כיון שהוקצו מתחלה למאכל דבורי' אע"ג דזב נמי מוקצה הוא, כלומ' בהקצאתו עומד עד שיחשוב עליו, אלא לרבא דאוקי לה כר' אליעזר, וטעמיה מפני שהוא כמחובר, כיון דזב לאו מחובר הוא, ופריק כגון שזב על גבי כלי מאוס, דכיון דבעידנא דבעי למיחל עליה שם אוכל ממאס לא חשיב אוכל כלל, אבל לרבנן דסברי דשם אוכל עליו אינו יוצא מתורת אוכל עד שיפסל מלאכול לכלב.

אמר ליה רבא תריץ ואימ' ב הכי חשב עליו לאכילה אינו מטמא טומאת אוכלין כו', — פי' ג לאו חסורי מחסר לה לברית, אלא מפרש

(יד) הדרישה חו"מ סס"י רכ כ' שמדברי רבינו אלה משמע שס"ל שגם אם לא היה בשובך בתחלה רק בריכה אחת צריך להניח למוכר ה בריכות (עם האם), ולענ"ד י"ל, שהרי רבינו כ' לעיל דבספחות משתי זוגות דהיינו אמא וברתא לא מיקרי שובך א"כ אם לא היה מתחלה רק בריכה אחת לא מיקרי שובך ולא תיישינן אם תיחרב ע"י פריחת האם כנ"ל, (ודע שהדרישה היה לפניו הרי"ף אשר שם נדפס הנמוקי יוסף על שם הר"ן, עיי"ש), וע' הרב המגיד הל' מכירה פכ"ג הי"א. (טו) הי"ג. (טז) צ"ל: "פרש"י, ור"ל הרשב"ם בד"ה דבש; וכל הדבור הזה הוא מדברי הרמב"ן ד"ה דבש אלא שרבינו כ' הדברים בסגנונו הוא, כדרכו. (יז) ומיושבת קו' תוס' ד"ה דבש. (א) הרשב"ם ד"ה ה"ג. (ב) כג"י תוס' ד"ה תריץ, ויד רמה אות נה, ובדקדוקי סופרים אות ו כ' שכי"ה בכת"י ה. (ג) כן פי' הרמב"ן ד"ה א"ל ותוס' ד"ה תריץ.

לה דהכי קת', אינו לא מאכל ולא משקה, שאם חשב עליו לאכילה יטמא טומאת אוכלין ולמשקה יטמא טומאת משקין, והא ד דאסיקנא הכא דדבש דין אוכל עליו, ובמס' מכשירי' ה אמרי' דמשקה הוה ומכשיר, הכא כשהוא בכורתו. דכיון דשעות מערבא ביה לא חזי למשקה ומאכל הוא, והתם לבתר דפריש.

עם הארץ, הוא דקשי לה מכאן ואילך מעלי לה — וא"ת ו דעדיפא מינה ה"ל לאקשווי מדרבנן דאמרי אין קוצצין כלל אלמ' אפי' עם הארץ מעלי לה. י"ל דרבנן לאו מדינא קאמרי אלא משו' גזירה, דגורי' אפי' היכא דקשי לה אטו היכא דמעלי לה, אבל מדר' יהודה מקשי' דכיון דמתיר לגמרי עם הארץ אלמ' לא גזר, וכיון דאסר כל היכא דמשייר פורתא ש"מ דאפי' בציר משלשה מעלי לה, ומפרקי' דלמטה משלשה לא קשי' ליה ולא מעלי לה, ואפ"ה לענין שביעית אסור משו' דבעי' מידי דודאי קשי לה, וא"ת וכיון דלא מעלי לה ה"ל אוקומי אילנא ושרי כדאמרי' בריש משקין ו אוקומי אילנא שרי אברויי אילנא אסור, כבר נשמר ר"ש ח ז"ל שפי' דה"ק למטה משלשה לא ודאי קשה לה ולא ודאי מעלי לה אלא ספיקא הוא אי קשי לה [אי] מעלה לה ואולי' לחומרא, והרב הלוי ט ז"ל פי' דאפי' לר' יהודה גורי' היכא דלא קשי לה אטו היכא דמעלי לה.

[דף פא, א] מתני' הקונה שני אילנות בתוך של א חברו הרי זה לא קנה קרקע — כבר כתבתי למע' [לה] בסוף ב פ' המוכר את הבית דהך מתני' אפי' ר' עקיבא דאמ' מוכר בעין יפה מוכר מודה בה, דשני אילנות לא חשיבי שתהא הקרקע טפלה להן, והיינו דבגמ' ג מהדרי' למימ' דמתני' דלא כר' עקיבא מוקת' אם תגדילו ישפה, ולא הוה דיקי' מרישא דלא קנה קרקע.

ואם מתו אין לו קרקע — הדר ד תנא הכי, דלא תימ' כי תנן ברישא לא קנה קרקע, ה"מ תחתיהן וביניהן, אבל מקום האילנות מיהא קנה, קמ"ל דאפי' מקום האילנות לא קנה ואם מתו אין לו לעשות במקומן אפי' בור ודות אליבא דרבא דפליג עליהו דגהרדעי בפ' חזקת הבתים ה וקי"ל כותיה, ולנהרדעי

- (ד) ראה רמב"ן ד"ה והא ותוס' לעיל פ, א ד"ה אינו. (ה) פ"ו מ"ד. (ו) ראה רמב"ן ד"ה הא דאקשינן. (ז) מועד קטן ג, א. (ח) הרשב"ם ד"ה לא מקשי. (ט) הר"י מיגש מובא ברמב"ן שם. (א) כ"ה הגי' בגמ' לעיל עא, א. (ב) עא, א ד"ה אמר רב הינא. (ג) לקמן טב, ב. (ד) דבור זה העתיקו השיטה מקובצת, בשם רבינו. (ה) לעיל לה, ב.

נמי נהי דמקום האילן שלו לבור ודות, תנא אין לו קרקע, תנא ו' לומ' שאינו רשאי ליטע אחרים במקומן.

קנה שלש' קנה קרקע — בגמ' ו' מפרש כמת.

ואם מתו יש לו קרקע — הא ד נמי איצטריך, דלא תימ' כי אמרי' קנה קרקע דוק' בעודן קיימין אבל מתו לא, קמ"ל דאפ"ה קנה קרקע. גמ' ממאי מדקת' משנה יתיר' — כלומ' דמיתרא לר' מאיר, אבל לרבנן איצטריך לאשמועי' דאע"פ שלא קנה קרקע מביא, וא"ת ח וכו' דס"ל השת' דכיון דתנן מילתיה דר' מאיר לענין דינא ט במתני' דהכא דההיא דבכורים יתירא היא, ליקשי ליה מסופא י דההיא דהתם דמיתרא בין לר"מ בין לרבנן, דקת' סופא י הקונה ג' אילנות בשל חברו מביא וקורא ר"מ אומ' אפי' שנים, והא לא איצטריך לא לר"מ יא ולא לרבנן, דכיון דתנא הכא יב יש לו קרקע פשיט' דמביא וקורא לרבנן בשלשה ולר"מ בשנים, י"ל דאה"ג דהוה מצי למיפרך ליה מינה אלא דניח' ליה לאותובי מברית' בהדיא מלאקשווי מדיוקא דמתני', ולמאי דאיתותב לא קשי' מידי, דלאו יתורא הוא כלל, דאורחיה דתנא למיתניא כל דיניו בדוכתיה אע"ג דחד מחבריה גמר, הילכך תנא הכא פלוגתיהו בדיני ממונות והתם לענין הבאת ביכורים.

והכתי' אשר תביא מארצך ההוא למעוטי פירות יג חוצה לארץ הוא דאתאי יד — וא"ת טו ולמאי איצטריך מיעוטא והא מצוה התלויה בארץ היא וקי"ל בסוף פ"ק דקידושין טו דכל מצוה התלויה בארץ אינה נוהגת אלא בארץ, י"ל איצטריך דכיון דכתי' יז ראשית בכורי אדמתך תביא בית ייי אליך לא תבשל גדי כז, סד"א איתקוש בכורים לבשר בחלב שהוא חובת הגוף ניליף מינה שתהא נוהגת בכל מקום קמ"ל.

והכתי' אדמתך ההוא למעוטי אדמת גוי הוא דאתא — ור"ש יח

- לת, א. (ו) ג' שמלה זו מיותרת היא וגם בש"מ לי. (ז) לקמן פב, א.
 (ח) ראה רמב"ן ד"ה כמאי ורשב"א ד"ה אמר ותוס' ד"ה ממאי. (ט) ג' שחטר:
 "ממונות", (י) ברמב"ן ורשב"א לי. "מסופא", ובאמת ההיא דשני אילנות היא בבכורים
 פ"א מ"ו והקונה שלשה אילנות היא שם משנה יא, בתוס' אי' "בסיפא", וי"ל דקאי על
 הפרק כולו, ומשנה יא היא האחרונה שבפרק. (יא) ראה לשון רשב"א, ולא זכיתי
 להבין, ונ"ל שחסרים שם כמה מלים. (יב) ראה מלאכת שלמה ביכורים פ"א משנה
 יא מ"ש בשם הרשב"א. (יג) כג" דאי' בדקדוקי סופרים אות ט. (יד) "הוא
 דאתאי" לא מצאתי באף ספר. (טו) ראה רמב"ן ד"ה ההוא, רשב"א ד"ה והכת' ותוס'
 ד"ה ההוא. (טז) לו, ב. (יז) שמות כג, יט. (יח) הרשב"ס ד"ה למעוטי.

ז"ל גריס והא כתיבי תרי אדמתך חד למעוטי אדמת גוי וחד למעוטי אדמת גר, וא"ת א"כ לרבנן נמי צריכי תרויהו יט. וכיון שכן מתני' דמס' ביכורים כ דמוקי אדמתך למילת' אחריתי מני לא ר"מ ולא רבנן, דתנן התם כ הנוטע לתוך שלו והבריך לתוך של יחיד או לתוך של רבים, המבריך מתוך של יחיד או של רבים לתוך שלו, הנוטע לתוך שלו והבריך לתוך שלו ודרך היחיד ודרך הרבים באמצע הרי זה אינו מביא משום שנ' ראשית בכורי אדמתך עד שיהו כל הגדולין מאדמתך, הגולן והסקריקון והאריסין והחכירין אין מביאין מאותו טעם משו' שנ' בכורי אדמתך, וא"כ לא פש לן אלא חד אדמתך, י"ל דההיא מתני' ודאי דלא כר"מ, דכיון דר"מ מתייב אפי' בלוקח פירות מן השוק כ"ש בהני דהתם, והנך דאיכא איסורא כגון גולן וסקריקון דר"מ מודה בהו, לא צריכי קרא, דמשונא גול בעולה כא נפקא, ואגב שארא תני להו, הילכך לא מיתוקמ' כר"מ, אבל כרבנן אתיא, דלדידהו חד אדמתך להכי דתנן התם, וגר וגוי מחד קרא נפקי, דכיון שהגר פטור כב הרי דינו כגוי כב לענין בכורים כיון שהוא עצמו אינו חייב בהן, דהכי תנן התם במס' בכורים כג הגר מביא ואינו קורא שאינו יכול לומר אשר נשבעת לאבותינו לתת לנו ואם היתה אמו מישראל מביא וקורא וכשהוא מתפלל עם כד אומ' אלהי אבותיכם וכשהוא מתפלל בינו לבין עצמו אומ' אלהי אבות ישראל, ומיהו נהי דהת' תנן הכי והכ' נמי משמע דגר פטור לא קי"ל הכי, דבירוש' כה פליג ר' יהודה, והכי אית' התם תני בשם ר' יהודה גר עצמו מביא וקורא מה טעם כי אב המון גוים נתתיך לשעבר היית אב לארם ועתה לכל העולם, ר' יהושע בן לוי אמ' הלכה כר' יהודה, אתא עובדי קומי ר' אבהו ואורי כר' יהודה כו, וכשהוא מתפלל כו נמי אלהי אבותינו ואפי' בצבור וכן בברכת המזון, וכיון דאיפסיק בירוש' כר' יהודה נקיטי' כותיה, וכן פסק הר"מ במז"ל בפ"ד כח מה' ביכורים, וא"ת והיאך קורא והלא אינו יכול לומר לתת לנו, והיאך נמי גרים מוציא' את הרבי' ידי חובתן בברכת המזון כשאכלו כט שיעורא דאורית', ואע"פ שאמן מישראל והא לא נטלו חלק

יט) ראה רמב"ן ד"ה והכתיב, רשב"א ד"ה והא ותוס' ד"ה למעוטי. (כ) פ"א מ"א ומ"ב. (כא) ישעיה סא, ח, וכדאי סוכה ל, א. (כב) לא זכיתי להבין, שהרי הגר מחוייב להביא ופטור רק מקריאה והגוי פטור לגמרי, וצ"ב. (כג) פ"א מ"ד. (כד) חסר: "הצבור" וכ"ה גם ברשב"א ד"ה הא דאמרינן, אבל במשנה שלפנינו אי': "וכשהוא בבית הכנסת" וגם הסדר הוא הפוך. (כה) ביכורים פ"א ה"ד. (כו) ברשב"א נוסף כאן: "ולפי זה אף", ונ' שכן צ"ל גם בדברי רבינו. (כז) חסר: "אומר". (כח) ה"ג. (כט) ר"ל האחרים.

בארץ, וכיון שכן אין חייבין בברכת המזון אלא דרבנן כנשים, ומסקי' התם בפ' מי שמתו ל שאין הנשים מוציאות את אחרים ידי חובתן אלא היכא דאכלי שיעורא דרבנן דאתי דרבנן ומפיק דרבנן, וכ"ת ה"נ, א"כ אף כהנים לא יוציאו אחרים אלא בשאכלו שיעורא דרבנן שהרי לא נטלו חלק בארץ, וכדתניא בתוס' [פתא] לא הכהנים מביאי' ולא קורין לפי שלא נטלו חלק בארץ, ר' יוסי אומ' כשם שנטלו לויים כך נטלו כהנים, ואין ספק שהכהנים מוציאים את הרבים ידי חובתן דהא רב חסדא כהן הוה לב ובריד בי ריש גלות' לג, יש מי שאומר לדאה"נ שהגר מוציא את הרבים ידי חובתן אלא היכא דאכלי שיעורא דרבנן. אבל כהן מוציא אפי' בדאורית', משו' דקי"ל דר"מ ור' יוסי הלכה כר' יוסי, ולר"מ גמי איפשר דס"ל שאין ברכת המזון תלויה בנטילה בארץ, וההיא דנשים דפ' מי שמתו אליבא דר' יוסי, וכ"ת מ"מ היכי אמרי' לה דגר מביא וקורא שהרי אינו יכול לומר לתת לנו, י"ל דההיא דירוש' לה בבני קיני חותן משה בלבד היא, דהכי תניא בתוס' [פתא] לו ר' יהודה אומ' כל הגרים מביאים ואינן קורין ובני קיני חותן משה מביאים וקורין, מביאים וקורין שנא' לו והיה הטוב ההוא וגו', הילכך כיון שנטלו חלק בארץ יכולין לקרות לתת לנו לה, וכיון שאברהם היה אב לכל העולם היאך יאמר ארמי אובד אבי, י"ל דשלשת האבות הן הן אבות העולם כאברהם, ולפי שטת זו אין הגר מוציא אחרים ידי חובתן בברכת המזון אלא דוק בדאכלי שיעורא דרבנן, ואחרים אומרי' שכל הגרי' קורין ומוציאים את הרבים ידי חובתן אע"פ שאין אמן מישראל, שכיון שהם בני אברהם יצחק ויעקב ראויין הן לירושה שלהן, אלא שנתחלקה הארץ ליוצאי מצרים, ודמו לטפלים שלא נטלו חלק בארץ, ואע"כ כיון שהיו ראויין לירש מביאים וקורין ומוציאים אחרי' ידי חובתן כאותם שנתחלקה להם הארץ, ואף הגרים כיוצא בהם, ולזה הסכימו הרמב"ן לס והרשב"א מ ז"ל.

[דף פא. ב] וקא מעייל חולין לעזרה — וא"ת א ומאי קושי', דהא

(ל) ברכות כ, ב. (לא) ביכורים פ"ב ה"ד. (לב) כדאי ברכות מה, א. (לג) כדאי ברכות מט, א. (לד) הרמב"ן בסוגיא ד"ה והכתיב כלשון ואיפשר, וראה דברי ר"ת בתוס' ד"ה למעוטי. (לה) בירושלמי ביכורים פ"א ה"ד. (לו) ביכורים פ"א ה"ג. (לז) במדבר י, לב. (לח) חסר: "וא"ת". (לט) בסוף ד"ה והכתיב. (מ) ד"ה הא דאמרינן, והב"י אור"ח סוף סי' נג ד"ה כתוב במדכ"י כ' וז"ל: "ומסק הר"ן בפ' הספינה כדברי ר"י [ונראה שכ"כ משום שרבינו נקט שיטה זו לאחרונה], וכתב שלזה הסכימו הרמב"ן והרשב"א ז"ל עכ"ל.

(א) ראה רמב"ן סוף ד"ה והכתיב, רשב"א ותוס' ד"ה ודילמא.

ודאי אין איסור הבאת חולין לעזרה אלא בשחיטה והקרבה אבל בהכנסה גריד' לא, שהרי הלל היה מביא ב כבשתו ג לעזרה ד וסומך ה עליה ושחטה, וכן כל אדם נכנס שם בבגדיו שהם חול, ולא מצינו אסור למי שנכנס בעזרה ופתו בידו, ותנן נמי במס' זבחים ו בפ' כל התדיר וכלן הכהנים רשאי' לשנות באכילתן ולאכלן צליחין שלוקי' ומבושלי' ולתת לתוכן תבלי חולין, אלמ' דמותר להכניס תבלי חולין בעזרה, י"ל דאה"נ דהכנסה גרידא שריא והכנסה דבכורי' שאני משו' דכיון דבעו תנופה והגשה כעין הקרבה הוא ואסור, אבל הרמב"ם ז"ל כת' בפ"ב ו מה' שחיטה ולא בהמה וחיה בלבד אלא כל החולין אסור להכניסן לעזרה אפי' בשר שחטה או פירות או פת, ולפי דבריו ז"ל איפש' לי לומר דתבלי חולין וכשבת הלל שאנו לפי שהיו לצורך עבודה, דומיא דשיבה בעזרה דאסירה ה, ולצורך אכילת קדשי' שריא, כדאית' בזבחים ט בפ"ד י, אבל להכניס חולין לעזרה שלא לצורך כלל אסור.

תרומה יא לכהן מעשר ראשון ללוי דברי ר' עקי' ר' אלעז' בן עזריה אומ' יא אף לכהן — פי' יב בדינא דאורית' פליגי ומקמי דקנסינהו עזרא, דר' עקיבא סבר מעשר ראשון ללוי דוק, ור' אלעזר בן עזריה סבר אף לכהן, וטעמ' דר' אלעזר בן עזריה משו' דבכ"ד מקומות נקראו הכהנים לויים וזה אחד מהם כדאית' בסוף פ' יש מותרות יג, ומה שכת' ר"ש יד ז"ל דבתר דקנסינהו עזר' פליגי, לא מחזור, וסוגיא דפ' האשה שנתארמלה טו נמי הכי מוכחא טו, ושלא כדבריו ז"ל.

בצרן ושגרן ביד שליח ומת שליח בדרך — פר"ש יז ז"ל בצרן

ב) כדאי' מסחים טו, ב ונדרים ט, ב. ג) כ"ה הגי' גם ברשב"א, אבל בגמ' שלנו הגי' "עולתו", והלשון "כבשתו" אי' בנדרים י, א וז"ל הגמ': "רבי יהודה לטעמיה דאמר אדם מביא כבשתו לעזרה ומקדישה יסומך עליה ושחטה". ד) רבינו בפ' לנדרים ט, ב כ' וז"ל: "מביאה חולין לעזרה — לאו בעזרה ממש שאסור להביא חולין לעזרה אלא בפתח העזרה" עכ"ל. ה) ברור שלפני מלה זו חסרה המלה דאי' בגמ': "ומקדישה". ו) צ, ב. וראה שיטה מקובצת ד"ה ויילמא שהעתיק את דברי רבינו אלה בשם רבינו, ושם יש קצת שינוי בסדר הדברים. ז) ה"ג וביד רמה אות סא מסק שפירות אסיר. ח) כדאי' יומא כה, א. ט) טז, א וראה תוס' יומא כה, א ד"ה אין ובתוס' רי"ד שם. י) גם בשיטה מקובצת העתיק כן, אבל ברור שצ"ל: "בפ"ב". יא) כג' דאי' בדקדוקי סופרים אות ת. יב) ראה רמב"ן ד"ה תרומה, רשב"א ד"ה יהיב ותוס' ד"ה תרומה. יג) יבמות פו, א, ב. יד) הרשב"ם ד"ה מעשר ראשון. טו) כתובות כו, א. טז) כמו שמבאר הרמב"ן בסוגיא ד"ה תרומה. יז) ד"ה ולקחת וד"ה בצרן. יח) ראה רמב"ן ורשב"א ד"ה בצרן.

בעל הבית והייני לקיחה, ושגרן ביד שליח, והוא היה בירושלם, אינו קורא, דלאו לקיחה והבאה באחד הוא, או שמת שליח בדרך, כלומר שבצרן שליח עצמו ומת, דהויא לקיחה ע"י שליח והבאה ע"י בעלים, אינו קורא, הא אם בצרן שליח ותליכן עד ירושלם קורא בע"ה דשלוחו של אדם כמותו, ולא מחזור, שא"כ יח אפי' בצרן הוא ושגרן ביד שליח יקרא דלקיחה והבאה כאחד קרינא בית דהבאת שליח כהבאתו כיון דשלוחו של אדם כמותו, לפי פר"ת יט ז"ל דבצירה לאו לקיחה היא, דלקיחה הייני מתוך הבית, ובצרן דנקט לרבות נקטיה וחדא כקאמ', שאפי' בצרן הוא ושגרן ביד שליח, כלומ' שלקחן השליח מן הבית והוליכן בדרך ומת אח"כ לקחן בע"ה והביאן לעזרה אינו קורא, שאע"פ שמתחלה בצרן בע"ה ועוד שנגמרה הבאתן על ידו שהוא הביאן לעזרה משמת שליח אפ"ה כיון שלא היתה לקיחה על ידו אלא ע"י שליח אינו קורא, ומי' כי אמרי' דבעי' לקיחה והבאה בחד, לאו למימר' שיהא צריך בע"ה להביא הסל על כתפו מביתו ועד העזרה, אלא כיון שלקחן בע"ה מתוך ביתו והכניסן לעזרה אע"פ שבאמצע הדרך נתנן לשלוחו סגי, וכן כת' הרמב"ן כא ז"ל, והביא ראיה מן התוס' [פתא] כב דתניא התם כל הדרך כלה הרשו' בידו ליתנו לעבדו או לקרובו עד שמגיע להר הבית הגיע להר הבית אפי' אגריפס המלך נוטל הסל על כתפו, והא דאמרי' הכא דעביד להו כר' יוסי בר חנינא, בדין הוא דהוה מצי למימ' ומשלח להו ע"י שליח מן הבית ועד העזרה, ובכה"ג אינו קורא שאין השליח קורא כדאית' במס' בכורי' כג, ובעל הבית נמי אינו קורא, שהרי לא הביא, אלא דאגב אורח' קמ"ל דר' יוסי בר חנינא.

[דף פב, א] וליחוש דלמא מסקא ארעא שירטון ואמ' ליה תלת זבנת לי א אלא אמ' רב נחמן יקרוץ — יש ג' מי שאומ' ג דמיהא שמעי' דאלו לא קצץ נאמן לוקח תלת זבנת לי, משו' דיכול לומ' כך נמצא וכך היה,

(ט) מובא ברמב"ן ורשב"א שם, ורבינו כי דבריו בסגנונו הוא. (כ) אינני מבין כוונת מלה זו ואולי צ"ל: "ותדוש". (כא) בד"ה בצרן. (כב) ביכורים פ"ב ה"ח. (כג) פ"א מ"ה.

(א) בגמ' נוסף: "ואית לי ארעא". (ב) את כל הדבור הזה העתיקו השיטה מקובצת ד"ה וליחוש, בשם רבינו. (ג) לא מצאתי בראשונים סברא זו על ד"ו, הרשב"א לקמן (ד"ה ואי לא) ס"ל כן בענין ענפי האילן שהגדילו עיי"ש בדבריו ועמ"ש רבינו לקמן ד"ה מי ועיין נמוקי יוסף, וע' פרישה חו"מ רטז סוף ס"ח שכי' שבהעלאת שרטון גם הרמב"ן מודה שהלוקח נאמן, ע' גם בסמ"ע שם סקל"ב וגם בסורי

ואע"פ שיוצאין מאילן אחד קנה קרקע, כדמסקי' לקמן ד בבביא דר' ירמיה דמכר לו ג' בדי אילן, ואחר' אומר' ה דכיון שיוצא מאילן אחד על הלוקח להביא ראיה, ואפ"ה יקוץ, כדי שלא יהא מערער להעמידו בדין ולומ' כך נמצא וכך היה, ומי' כי אמרי' יקוץ דוק' כשהגדיל כ"כ דאי מסקא ארעא שירטון איכא הרחקת ארבע אמות ביניהו ו, הא לאו הכי לא, דאפי' מסק' ארעא שירטון לית ליה ארעא דרצופין נינהו.

אמ' רב נחמן נקיטי' דקל אין לו גזע — אין דברי רש"י ז"ל בזה נכונים, שאם כדבריו כי דחקי' ואוקומי' למתני' בדובנה ניהליה לחמש שנין, טפי הוה ניהא לשנויי דמתני' בשאר אילנות ולא בדקלים, לפי' נראין דברי הרב ר' יהודה בר' יקר ה ז"ל שפי' דהוה סבי' ליה לרב זביד דכי נקט רב נחמן דקל לאו דוק' דה"ה דכל אילן יחידי גמי אין לו גזע, דאין לה קרקע ואם מת אינו יכול ליטע אחר תחתיו אין דעתו של קונה אלא על גופו של אילן בלבד, ודקל דנקט לרבות', שאע"פ שהוא מתקיים זמן מרובה על הגזע, ומ"ה אתקיף ליה רב פפא ממתני' דהא קונה שני אילנות שאין לו קרקע ואפ"ה יש לו גזע, וכיון שכן למה לא נאמ' כן אפי' באילן אחד, אלא אמ' רב פפא אין לו גזע לבעל הדקל לפי שאין מוציא גזע — כלומ' דרב נחמן דקל דוק' קאמ', ואשמועי' דכיון שאין דרכו של דקל להוציא גזע אפי' הוציא לית ליה, דכיון שאין דרכו בכך אסח דעתיה מיניה, אבל בשאר אילנות שדרכן בכך נותן דעתו אף על הגזע, אי ט גמי ה"ק דקל אינו מוציא גזע לעולם, והיא גופא קמ"ל, ונפק' מינה שאם יוצא אילן מן השרשי' לא מצי למימ' בעל דקל דשלו הוא וארעא הוא דמסקא שירטון, דהא לא איפש' שאינו מוציא גזע לעולם, ואפי' מייתי סהדי, סהדי שיקרי נינהו, ואקשי' ולרב זביד דמדמ' י ליה דרב נחמן דאמ' דקל ה"ה לשאר אילנות קשי' ליה מתני' והיכי מפר' לה, ומפרקי' דמתני' לדידיה כגון דובנה ניהליה לחמש שנין, וכיון שלזמן קצוב לקחן נותן דעתו אף

זהב שם. (ד) פג, א. (א) גם שיטה זו לא מצאתיה. (ו) כדאי בגמי לקמן פב, ב. (ז) צ"ל: "ר"ש", ור"ל הרשב"ם ד"ה אסוחי, וראה רמב"ן ד"ה נקטינן ורשב"א ד"ה ג"ה והם ז"ל הקשו עוד קו' על הרשב"ם. ורבינו העתיק רק אחת, וצ"ב. (ח) הרמב"ן שם כ': "ורבינו פירשה" והרשב"א כ': "והרמב"ן ז"ל פי' כשם רבו הרב ר' יהודה בר' יקר ז"ל", והרשב"א העתיק את דבריו בדיוק כמש"כ הרמב"ן, אבל רבינו שינה וכ' את הפירוש בסגנונו ולשונו הוא והוסיף הרבה על דברי הר"י. (ט) פי' זה של הרמב"ן הוא שמפרש כן דעתו של הר"ף, ראה דבריו סוף ד"ה נקטינן, אלא שגם כאן הרחיב רבינו את דברי הרמב"ן הקצרים, והוסיף עליהם והסבירם. (י) אולי צ"ל:

על הגזע, וא"ת יא והיכי איפש' דמתוקמ' ליה מתני' דזבנה לחמש שנין א"כ היכי פליגי רבנן ור' מאיר אי קנה קרקע או לא קנה קרקע כיון שהתנו נעשה בפירשו, י"ל דה"ק דזבנה ניהליה לחמש שנין שאם מתו בתוך זמן זה יהא חייב המוכר להעמיד לו אילנות אחרים, אבל אם יתקיימו יותר מחמש שנים לא פרשו כלום, ומ"ה פליגי ר' מאיר ורבנן.

[דף פב, ב] מי לא מודה ר' עקיבא באילן הנוטה לתוך שדה חברו שקוצץ מלא מרדע מעל גבי מחרישה — פי' ואע"ג דהכא אמרי' ישפה לגמרי, והתם לא אמרי' אלא מלא מרדע מעל גבי מחרישה, הכא הייני טעמ', משו' דכיון דאיצטריך למיחת לשורא משום מלא מרדע מעל גבי המחרישה, לגמרי נחית יב, וא"ת יג ואמאי לא אמ' ליה מטעמ' אחרינא דר' עקי' גמי מודה דישפה, משו' דאי לא אמרי' הכי, אמ' ליה לוקח דמעיקר' גמי כך היה וקנה כל הקרקע שתחת הענפים, ואית לן למיחש להכי וכדחיישי' גמי לעיל יד דילמ' מסקא ארעא שירטון ואמ' ליה תלת זבינת לי, הכא גמי אמ' ליה דאילן וענפי' בגדלן מכר לו, ומשמע דנאמן בכך משו' דיכול לומ' כך נמצאו וכך היו, ואפי' אינו נאמן בכך אפ"ה ישפה כי היכי דלא ליצטריך למיקם בהדיה בדינא ודיינא, וכפי שתי הסברות שכתבנו טו בההיא דוליחוש דילמ' מסקא ארעא שירטון, י"ל דאי משו' הך חששא בהעמדת תחומין סגיא, ומיהו לענין דינא דעת הרמב"ן טז ז"ל שהלוקח צרי' להביא ראיה ולא כל הימנו לומ' כך נמצאו וכך היו, וצ"ע למה יז, ואיפשר דכיון שהענפי' עשויי' ליגדל יח יכול המוכר לטעון כן יח.

אמ' ליה אנא לא ידענא עובדא הוה בדורא דרעוותא יט לקמיה דרב יהודה ואמ' ליה זיל הב ליה כדי בקר וכיליו וא"ת כ מאי קא מהדר ליה, דהא אביי לא אמ' ליה אלא דלא ליפלוג עליה דרב נחמן במפוזרין משו' דתנא קאי כוותיה, ואיהו מיתי ליה מעובדא דרב יהודה דלא שמעי' מינה במפוזרין מידי אלא ברצופין, וי"ל דר' יוסף הוה שמעא ליה מפוזרין דר' שמעון

„דסבירא“. (יא) ראה רמב"ן ד"ה ואם. (יב) אבל באילן הנוטה אין כאן מוכר שנחית לשורא. (יג) ראה רמב"ן ד"ה היכא ורשב"א ד"ה מי. (יד) לעיל פב, א. (טו) לעיל ד"ה וליחוש. (טז) סוף ד"ה היכא. (יז) ראה רשב"א סוף ד"ה מי. (יח) בסברתו זו של רבינו נדחה מ"ש הרשב"א נגד הרמב"ן, והפרישה בחו"מ רטז סוף סי' ובסמ"ע שם סקל"ב זכה לכוון לדברי רבינו אלה עיי"ש, וכל זה שלא כדברי הנמוקי יוסף. (יט) ג' דחסר: „ואתרי“. (כ) ראה רמב"ן ד"ה והא ורשב"א ד"ה ואמר.

ורצופין ידידה, וה"ק ליה אנא לא ידענא דחזינ' ליה לרב יהודה דסמיך עליה דר' שמעון ברצופין, וכיון שכן סמיכנא אנא עליה אף במפחורין, דמאן פלג לן.

[דף סג, א] אמ' רבא הילכתא מד' אמות ועד י"ו — פי' דסמך אעובדא דדורא דרעות' ברצופי', ואעובדא דצלמון במפחורין, ולפ"ז כי קאמ' ועד י"ו, ולא י"ו בכלל, דהא עובדא דצלמון מוכח די"ו כלמעלה, מדאמרי' מותר להביא זרע לשם, וכך פר"ש א ור"ח ב והרב הלוי ג ז"ל, ומי' איכ' למידק ד דהא בברית' דמסייעי' מינה לרבא תני כמה יהו מקורבין ארבע אמות וכמה יהו מרחקי' י"ו הרי זה קנה את הקרקע ואת אילנות שביניהם, ומדקת' כמה יהו מרוחקי' י"ו משמע די"ו בכלל, לפי' [כך] פי' דלענין מקח וממכר כלמטה אבל לענין כלאים היינו טעמ' די"ו כלמעלה מפני שהן שוחקות כדאית' בפ"ק דעירובין ה, וכן נר' מדברי הרמב"ם ז"ל בפכ"ד ו מה' מכירה, דלענין מקח וממכר י"ו כלמטה, והא דפסק רבא מד' אמות ועד י"ו כרבנן אתיא, דמפוזרי' דמכירה גמר ממפוזרי' דכלאים, אבל ברצופי' דכלאים לא שמעי' לרבנן מידי, דמשו' חומרא דכלאים לית להו לרבנן בכלאים רצופי', וכדתנן ותכמים אומרי' כרם ורואין את האמצעי' כאלו אינן, אבל מדינא מודה ליה לר' שמעון דרצופין דכלאים ד' אמות, ולית ליה לרבא הך סבר' דמדר"ש פלגא לרבנ' פלגא, אלא לרבנן מקורבי' ד' אמות ומפוזרי' י"ו אמה.

אוצר החכמות

הרי זה קנה את הקרקע ואת האילנות שביניהן — פי' כשאין ו רצופי' עם האילנות שביניה', הא לאו הכי לא ה, דכיון דרצופין והו לעקור קיימי ולית להו קרקע, והכי ח קי"ל דמד' אמות ועד י"ו אמה, וכולהו אילנות בין זקנים בין נטיעות כך שיעורן, והיינו דתנן ס ג' אילנות, לא שנא גדולים ול"ש קטני', ולקמן גמי בסמוך איבעיא לן ג' בדי אילן מהו ואסיקנא דכולהו קנה קרקע, ואכולהו יהבי' חד שיעורא, מד' אמות עד י"ו, וא"ת ומ"ש משביעית

(א) הרשב"ם ד"ה אמר, ולעיל ד"ה ועד טו. (ב) מובא ברמב"ן ורשב"א ד"ה ועד. (ג) הר"י מיגש בחי' ד"ה רבא ומובא גם ברשב"א ד"ה ועד. (ד) ראה רשב"א ד"ה ועד ותוס' ד"ה כמה. (ה) ג, ב. (ו) ה"ג וה"ד. (ז) דבר גדול וחדש משמיענו רבינו בזה, ולדברי רבינו לא אמרו קנה את האילנות שביניהן, רק כשהשלשה רחוקין זה מזה יותר משמונה, אבל מסתימת לשון הברייתא לא משמע כן, ולא מצאתי לו חבר לרבינו בזה, וצ"ב, וע' תוס' לעיל עב, א ד"ה ואת. (ח) מכאן עד סוף הדבור הם דברי הרשב"א ד"ה ואמר, וראה גם דברי הר"י מיגש ד"ה אמר. (ט) במשנתנו לעיל סא, א.

דג' אילנות גדולי' חורשי' כל בית סאת בשבילים י' ז"ל דלגבי שביעית אזלי' בתר קרקע הצריך לאילנות, אבל לענין מקח וממכר אין הולכין אלא אחר דרכן של בני אדם ואין דרכן לפזרן יותר, ולגבי כלאים נמי אין חוששי' ליניק' לחודה, דביניקה וערבוביא תליא מילת' יא, ולפי' כל שהרחיק יותר מדרך העוטעין ליכא ערבוביא ושפיר דאמי.

הרכובה שבגפן אינו מודד אלא מעקר שני — נראי' בה דברי הרמב"ם יב ז"ל שפי' רכובה מלשון ארכובה של רגל, לפי שהגפן עולה ואח"כ נעקם וחוזר ועולה דומה לארכובה ולפי' נקר' רכובה, וקאמ' דכשהוא מודד לד' אמות שבכרם או להרחיק ממנה ו' טפחים לגפן יחידית מעקר שני הוא מודד, אבל ר"ש יג ז"ל שפי' רכובה מלשון הרכבה, לא מחזור, דכל היכא דבעי למיתני הברכה או הרכבה קת' המבריך או המרכיב.

[דף פג, ב] כיצד רב אמ' כשורה ור' יוחנן אמ' כחצובא — וקי"ל כר' יוחנן.

מתניתי, ד' מדות במוכרין מכר לו חטין יפות ונמצאו רעות לוקח יכול לחזור בו — כלומ' ולא מוכר, משום דביפות ונמצאות רעות לוקח נתאנה ולא מוכר, וכן נמי ברעות ונמצאו יפות מוכר נתאנה ולא לוקח, ולפי' [כך] מי שנתאנה דוק' יכול לחזור בו כמו שנפרש בגמ' א בס"ד, אבל בשחמתית ונמצאת לבנה כיון שכל אחד מהן יכול לומר שנתאנה שניהם יכולין לחזור בהן.

יפות ונמצאו יפות רעות ונמצאו רעות אין אחד מהם יכול לחזור בו — וא"ת פשי' [טא], פי' ב בשם רבי' האיי גאון ג ז"ל שנמצאו יפות שביפות, ואפ"ה לא כל כמיניה דמוכר לומ' שנתאנה כיון דיפות מכר, וכן רעות ונמצאו רעות כגון שנמצאו רעות שברעות, ואפ"ה אין לוקח יכול לחזור בו, והרמב"ם ז"ל כת' בפ"ז ד מה' מכירה רעות ונמצאו רעות יפות

(י) כדאי' שביעית פ"א מ"ב. (יא) וכמו שפסק הרמב"ם הל' כלאים פ"ד הט"ז. (יב) בהל' כלאים פ"ח ה"י, וראה רמב"ן בסוגיין ד"ה הרכובה. (יג) הרשב"ם ד"ה הרכובה, וראה תוס'.

(א) בדבור הבא. (ב) בראשונים שלפנינו לא מצאתי פי' זה בשם רב האי גאון, היד רמה בפ"י המשנה (בריש פריקין) אות י פי' כן מדגפשיה. (ג) בס' מקח וממכר שער כג. (ד) ה"א. וראה במלאכת שלמה שמביא את דברי רבינו אלה בשם רבינו. (ה) הלוקח.

ונמצאו יפות אע"פ שאינן יפות שאין למעלה מהן ולא יעות שאין למטה מהן
אין אחד מהן יכול לחזור בו, וכולהו איתנהו.

גמ' אמ' רב חסדא מכר לו שוה חמש בשש והוקרו ועמדו
על שמונה מי נתאונה לוקח לוקח יכול לחזור בו — כלומ' ולבטל
המקח כיון שמתחלתו נתאנה ה ולא מוכר, קשי' ו להו לרבנן ו ז"ל והא שוה
חמש בשש ליכא אונאה אלא שותות ופסקי' הילכת' בפ' הזהב ה בהדיא דשותות
קנה ומחזיר אונאה, וכיון שכן היאך לוקח יכול לחזור בו, כת' הריא"ף ט ז"ל
משמיה דגאון ט דאה"ג דכיון דליכא אונאה אלא בשותות אי משך לאו כל כמיניה
למהדר ביה, והא דרב חסדא כגון שנתן מעות ולא משך, היא, וה"ק לוקח יכול
לחזור בו ואינו מקבל מי שפרע י, שלא חייבו חכמים י מי שנתאונה שיעמוד
בדבורו, ודוק' מי שנתאונה אבל מי שהונהו אי בא לחזור בו קאי במי שפרע,
ויש שהביאו יא ראיה לדבריו מן הירוש' יב דגרסי' התם מכר לו שוה חמש
בשש ולא הספיק לישא וליחזן עד שהוקרו ונעשה משבע ר' יעקב בר אידי
בשם ר' יוחנן כשם שבטל מקח מאצל זה כך בטל מאצל זה, כלומ' דסבי'
להו שכשם שאין מי שנתאונה מקבל מי שפרע כך מי שהונהו אם בא לחזור
אינו מקבל, ונהי דירוש' פליג אדרב חסדא בדא, דאינהו סבי' להו ששניהם
חוזרי' ורב חסדא מוכח ממתני' שמי שהונהו אינו יכול לחזור בו, מ"מ למדנו
משם שהדבר ברור אצלם שמי שנתאנה אם חוזר בו אינו עומד במי שפרע יג
אע"ג דליכא אונאה אלא בשותות שאם משך קנה, והיינו דקאמרי בפשיטות כשם
שבטל מקח מאצל זה, ורב חסדא גמי לאו יד הא אתא לאשמועינן, אלא לומ'
שאלו בא לחזור מי שהונהו יד קאי במי שפרע, ומוכח לה ממתני' דכיון דתנ'
דאפי' היכא דאיכא בטול מקח ולומ' טו יכול לחזור בו אע"פ שמשך אפ"ה
מוכר אין יכול לחזור בו טו, מינה לנתן מעות ולא משך שאע"פ שמי שנתאונה
יכול לחזור בו ולא קאי במי שפרע אב בא מי שהונהו לחזור בו במי שפרע

(ו) את כל הדבור הנה מכאן עד סוף הדבור העתיקו השיטה מקובצת (בד"ה אמר) בשם
רבינו. (ז) כל הראשונים כ' קו' זו. (ח) בבא מציעא ג, ב. (ט) הרי"ף
בסוגיין בקצור, וראה רמב"ן ורשב"א ד"ה אמר. (י) כדאי' בבא מציעא מה, ב ;
מת, א. (יא) גם הרמב"ן כ' וז"ל : "וסמך מצאו לדבריו [של הגאון] מדברי
הירושלמי, אבל הרשב"א כ' וז"ל : "והביא ראיה מן הירושלמי, משמע שהגאון בעצמו
מביא ראיה זו. (יב) בבא מציעא פ"ד ה"ג. (יג) אם לא משך אע"פ שנתן מעות.
(יד) וכמו שבי' הרשב"ם סוף ד"ה אמר ר"ת. (טו) ט"ס וז"ל : "ולוקח", וכמש"כ
בשיטה מקובצת. (טז) חסר : "שמעינן", וכמש"כ שם.

קאי, והריא"ף ז"ל דחה זה הפי', ואיברא דלא נהיר, שא"כ היה לו לרב חסדא לפרש, דמכר לו סתם משמע שמשך, ואלו לא היה דינו אלא למעות לא הוה ליה למיסתם לישגיה, ועוד דא"כ מאי מוכח ממתני', דילמ' כי אמרי' דמי שהונהגו אינו יכול לחזור בו, דוק' במקח שנגמר לגמרי, אבל במקח שאין שם אלא מעות דילמ' תרויהו מצי הדרי בהו שאין לעמוד כלל בדבור של אונאה, וכי דחו לה לדרב חסדא משו' דכתי' רע רע יאמר הקונה, טפי הוה מסתבר למדתייה מהאי טעמ', לפי' [כך] פירשו הרי"ף ז"ל ור"ש יו ז"ל דהך דרב חסדא כפשטה ובשמשך ונגמר המקח, וכ"ת א"כ היכי יכול לחזור בו והא קי"ל יח דשתות קנה ומחזיר אונאה, אה"נ, אלא דרב חסדא ס"ל דבמתני' יט דפ' הוהב כ דתנן מי שהוטל עליו ידו על העליונה רצה אומ' תן לי מעותי או תן לי מה שהוגיתני, וכ"ת א"כ מאי קמ"ל רב חסדא, מתני' היא, כת' ר"ש כא דהוקרו אתא לאשמועי' שאע"פ שנתאונה מוכר קודם שנתקיים המקח אפ"ה אינו יכול לחזור בו, ולא נהיר, דאי הא אתא לאשמועי' היכי יליף לה ממתני' דהכא, דילמא מתני' בשלא הוקרו, וכ"ת אי לא הוקרו פשיט', וכמו שכת' הר"ש כב ז"ל, לא היא, דאכתי קמ"ל טובא שאע"פ שבטל המקח לגמרי אצל לוקח אינו בטל אצל מוכר, ואדרבה צריכה רבה, דסוגיין דפ' הוהב כג מוכח' לכאורה אליבא דהילכת' דכל היכא דאיכא בטול מקח אצל שניהם הוא בטל, לפי' פי' הרמב"ן כד ז"ל דרב חסדא הא אשמועי' דמי שנתאונה בשתות אם רצה לקיים מקחו יכול לומ' למי שהונהגו תן לי מה שהוגיתני וכופין אותו בעל כרחו, ואפי' בא לומ' כיון שאתה תובע אונאתך יבטל המקח, לאו כל הימנו, ואי ממתני' דפ' הוהב כה, ה"א דהכי קת' מי שנתאונה ידו על העליונה כו, אבל אם בא מוכר לומ' לו או תשתוק מלתבוע אונאתך או יבטל המקח ה"א שהדין עמו, ואלו היה הדין כן באונאה היינו צריכין לומ' בבטול מקח שאע"פ שאין הלוקח תובע אונאתו תרשות נתונה למוכר ליבטל המקח, משום דסוגיין דפ' הוהב כג מוכחא שיפה כחו של מוכר לבטל המקח היכא דאיכא ביטול מקח מהיכא דליכא אלא אונאה, וכיון שאפי' היכא דליכא אלא אונאה כל היכא שהלוקח תובע אונאתו יכול

(יו) הרשב"ם בד"ה אמר ר"ה, שפי' שלא נתקיים המקח לגמרי משום דעדיין לא הראה לתגר או לקרוב ; ודע שבשיטה מקובצת דלג מ"ש רבינו מכאן עד "וכ"ת א"כ", ובמקום זה כ' : "ככתוב בחידושי הרמב"ן ז"ל שבדפוס", ואע"פ שברמב"ן כ' באריכות ובסגנון אחר לגמרי. (יח) בבא מציעא ג, ב. (יט) ט"ס וצ"ל : "כמתני'". (כ) בבא מציעא נא, א. (כא) הרשב"ם סוף ד"ה אמר ר"ה. (כב) לא מצאתי ד"ז ברשב"ם. (כג) בבא מציעא ג, ב. (כד) בסוגיין ד"ה אמר בסגנון ובסדר אחר מ"ש רבינו. (כה) נא, א. (כו) בדברי

המוכר לבטל המקח, על כרחין היכא דאיכ' בטול מקח מסקי' ליה דרגא לומ' שאע"פ שאין הלוקח תובע אונאתו מוכר מצי מבטל, ומשו' דלא נימ' הכי אתא רב חסדא לאשמועי' דהיכא דליכא אלא אונאת שתות לאו כל כמיניה דמוכר למהדר ביה, ואפי' היכא שהלוקח תובע אונאתו, וכי נקט והוקרו, לאו בדוקא נקט ליה אלא אורחא דמילת' נקט שאם לא תוקרו למה יחזור בו, ומוכח ליה לדיניה ממתני', וכיון דבמתני' דאיכא בטול מקח ואפ"ה קת' דלוקח יכול לחזור בו ולא מוכר, אלמ' אף בבטול מקח כל שהלוקח רוצה לקיים ולשתוק מאונאתו לא כל הימנו של מוכר לבטל מקחו, וכיון שכן היכא דליכא אלא אונאת מחתינן ליה למוכר דרגא דאפי' היכא שהלוקח תובע אונאתו לא כל הימנו של מוכר לומ' או שתוק מתביעתך או יבטל המקח, אלא כיון שהלוקח רוצה לקיים המקח מוציאין ממנו אונאתו בעל כרחו, והו' דרך הרמב"ן ז"ל לקיים דברי הראשונים שפי' הא רב חסדא כמתני' דמי שהוטל עליו.

ולענין הלכה לית' לדרב חסדא לפי דרך זה, דהא קי"ל כו דשתות קנה ומחזיר אונאה, ואף מי שנתאונה אינו יכול לחזור בו, ומי' כת' הריא"ף ז"ל דאע"ג דלית', נפק' מינה לדידן ביתר משתות שהוא בטול מקח, שמי שנתאונה יכול לחזור בו אבל לא מי שהונהו אלא א"כ הלה תובע אונאתו, ואע"ג דדחי' בגמ' דלא שמעי' לה ממתני', לא דחי' מילת' פסיקת' בדילמ', אלא במאי דאידחיא בהדיא בפ' הוזהב דהיינו בשתות דקנה ומחזיר אונאה, וכן פסק הרמב"ם ז"ל בפ"ב כח מה' מכירה.

וזה כט הדרך אע"פ שהסכימו עליו גדולי עולם ז"ל אינו מחזור בעיני, שא"כ רבא דפסק בפ' הוזהב ל יתר משתות בטל מקח, היכי סתים לישניה כולי האי, שהרי אינו בטל אלא א"כ בא לוקח לבטלו לא, וא"כ לא הוה ליה למפסק ולמימר בטל מקח, והתם ל נמי אמרי' מאי איכא בין שתות ליתר משתות, איכא, דאלו שתות נתאונה חוזר יתר משתות שניהם חוזרי', והיכי קאמ'

רבינו שבשיטה מקובצת נוסף כאן: "שאם רצה מבטל המקח ואמר לו תן לי מקחי וכן נמי אם רצו שניהם לקיים יכול לומר תן לי מה שהוניתני ובשתי מדות אלו בלבד הוא שירו על העליונה", וברור שכותב כתב יד זה שלפני דלג ע"י "הדומות". (כו) בבא מציעא ג, ב. (כח) ה"ד, וגם רבינו משוה דעת הרמב"ם לדעת הרי"ף וכמו שבי' הכסף משנה שם ולא כהרב המגיד שם. (כט) מכאן עד סוף הדבור העתיק בשיטה מקובצת (בד"ה אמאי), בשם רבינו, אלא שנמלו שם כמה טעויות, והן צריכות תקון לפמ"ש כאן. (ל) בבא מציעא ג, ב. (לא) לאו דחקא, אלא לתבוע אונאתו, דוק ותשכח.

שניהם חוזרי, כיון שאין בידו של מוכר לחזור בו, ואפי' תדחוק ותאמ' לב דכי אמרי' שניהם חוזרי' ובטל מקח כגון שהמתאונה תובע אונאתו, וכי היכן הוזכרה חזרת אונאה ביתר משתות שהלה תובע אותה, כל יתר משתות אין עסק לחזרת אונאה כלל, אלא שהמקח מתבטל, וכיון שאמרו סתם בטל מקח ושניהם חוזרי', היאך נאמ' שאין בידו של מוכר לחזור בו, וכל כה"ג אי איפש' דלא מיפרש' בגמ' בדוכתיה, ואם נאמ' דהתם הכי סבי' להו אלא דרב חסדא הכי פליג בהא, א"כ היאך נסמוך על רב חסדא דמדחיה שמעתיה וגדחה דברי רבא האמורי' במקומן ל' במסקנא דשמעת', ולפי' [כך] דעתי נוטה לדברי האומרי' לג דרב חסדא כי קאמ' שוה חמש בשש, בבטול מקח איירי, דסבי' ליה כמאן דאמ' לר' דשתות מקח שנינו, ושוה חמש בשש אע"פ שהו' שתות מעות, כיון דלגבי מקח אולי' הוי ביטול מקח, והיינו דנקט בריש' שוה חמש בשש, ובסופא דנקט שוה שש בחמש דהויא אונאה לכ"ע, לאו דוק, דלא אמ' אלא בבטול מקח לה, דכיון דהכא לאו דוכתיה לא קפיד רב חסדא בהא ואפכה לרישא, וכך ג"ל בפירוש' של שמועה, דרב חסדא הא קמ"ל, דגהי דהיכא דנתאונה לוקח יתר משתות אף המוכר יכול לבטל המקח וכפשטה של שמועה שבפ' הזהב ל, אין בטולו של מוכר אלא מטעם ביטולו של לוקח, דאנן סהדי שאין הלוקח רוצה באותו מקח ומסתמ' ברשות מוכר עומד ויכול ליטלו לעצמו או למכרו לאחר, והיינו טעמ' דאמרי' התם לו שאין בטול מקח חוזר אלא בכדי שיראה לתגר או לקרובו, ואי חזרה דמוכר מצד עצמו, היה בדין שיחזור בו לעולם, דמוכר לעולם חוזר, אלא דחזרה דמוכר אינו אלא מצד שאנו אומדי' דעתו של לוקח, ולפי' כל ששהה לוקח יותר מכדי שיראה לתגר הדבר מוכיח שדעתו של לוקח לקיים מקחו ומתקיים אצל שניהם, ומ"ה קאמ' רב חסדא שאע"פ שיש בדבר בטול מקח, כל שהוקר דעתו של לוקח לקיים מקחו, ולפיכך אין המוכר יכול לחזור בו, ומוכח לה רב חסדא ממתני' דכל שאיפשר שהלוקח רוצה במקחו אע"ג דאיכא בטול מקח אין המוכר יכול לחזור בו, דחנא תונא יפות ונמצאו רעות לוקח יכול לחזור בו ולא מוכר, והא הכא דאיכא ביטול מקח ואפ"ה אין המוכר יכול לחזור בו ואפי' שלא הוקרו, משום דבמתני' בדליכא אונאת דמים עסקי', וכיון שכן איפשר שהלוקח רוצה במקחו, ומ"ה לאו כל כמיניה דמוכר

לב) כתי' הריב"ם בתוס' שם ד"ה ואילו ובסוגיין סו, א. ד"ה אי. (ג) איני יודע למי נתכוון רבינו, ולא מצאתי מי שפירש כן וראה סי' שכ' הרמב"ן בשם רבו ז"ל. לד) רב בבא מציעא מט, ב. (ה) חסר: „אלא“ וכמש"כ בדברי רבינו שבשיטה מקובצת. לו) בבא מציעא ג, א.

למהדר ביה, ומינה דהיכא דאיכא אונאת דמים כדי בטול מקח נהי דאם לא הוקרו מוכר יכול לחזור בו וליטלן לעצמו מן הסתם, משו' דמסתמא כיון שנתאונה לוקח ביותר משתות אינו רוצה לעמוד במקחו, כי הוקרו אינו יכול לחזור דאיפשר שהלוקח רוצה להעמיד מקחו, ומי' לוקח מצי למיהדר ביה, דכיון שנתאונה מתחלה בכדי בטול מקח, מצי אמ' מכיון שהרגשתי באונאתי חזרתי במקחי ולקחתי מצד לו, ולפי דרך זה כל השמועות עולות כהוגן, דכל היכא דאיכא בטול מקח משו' אונאת דמים כל שלא הוקרו שניהם יכולי' לחזור בהם, ואין צרי' מוכר לשאול דעתו של לוקח, דמסתמ' אינו רוצה במקחו והייני סוגיין דפ' הוזהב, אבל כל שלא הוקרו א"ג שאין בטול מקח מצד דמים אלא כגון יפות ונמצאו רעות שאיפש' שהלוקח רוצה לקיים מקחו הייני סוגיין דהכא שלוקח יכול לחזור בו ולא מוכר, ומקצת מזה הענין מצאתי בחידושי הרשב"א לה ז"ל בשם הר' יונה ז"ל, אלא שלא נתבררו שם הדברים בהצעתה של שמועה, ולפי דרכים הללו לא למדנו מגמ' שלנו הדין שהזכיר הגאון לט ז"ל בפירושו דכל שלא משך אלא שנתן דמים ואיכא אונאת שתות ובא לחזור בו שלא יהא צריך המתאונה לקבל עליו מי שפרע, ואף מן הגמ' ירוש' מ לא למדנו, שהירוש' פי' אחר יש לו, דבדליכא אפי' נתינת מעות עסקי', והכי היא מסקנא דירוש' דתני התם כל הנושא וגותן בדברים אין מוסרי' אותו למי שפרע, וכיון שכן איפש' דנתינת מא לענין מי שפרע ומשיכה לענין קיום המקח שוין הן, וכל שאלו משך אינו יכול לחזור בו אף בנתינת מעות צרי' לקבל מי שפרע ואע"פ שהמתאונה חוזר, וכן דעת הרמב"ן מב ז"ל.

[דף פד, א] הא דאמ' רב פפא דשמשא סומקתי היא — נפק מינה לנודר מן האדום שאסור לראות בשמש.

[דף פד, ב] אבל במקח וממכר א איכא דניחא ליה בחמרא ולא ניחא ליה בחלה כו' — וא"ת ב כיון דעקר פירוקא הוא לומ' אע"פ דמין אחד הוא, במקח וממכר שניה' יכולי' לחזור בהן כיון דאיכא דניח' ליה בהאי ואיכא דניחא ליה בהאי, למה ליה לאיתויי הא דר' אלעאי, י"ל אה"נ, אלא דאגב אורחי' יהיב טעמ' במאי דאמרי רבנן דמין אחד הוא ומשמ' דאפי' לכתח' [לה]

לו) בשיטה מקובצת נוסף: "אחר". לח) בר"ה וא"ת. לט) המובא ברי"ף וכתב רבינו דבריו לעיל בריש ד"ה אמר ר"ת. מ) שכי רבינו לעיל שם. מא) חסר: "מעות". מב) בפ"י זה לירושלמי, ראה דבריו בסוף ד"ה אמר ר"ת. א) כג"י דאי' בדקדוקי סופרים אות א, וכ"ה גם ברמב"ן. ב) ראה רמב"ן

תורמין מזה על זה, וקאמ' דהייני טעמ' דכיון דאפי' רע ויפה בדיעבד תרומתו תרומה אפי' דכ"ע ניח' להו ביפה ולא ניח' להו ברע, הכא דאיכא דניחא ליה בהאי ואיכ' דניח' ליה בהאי תורמין אפי' לכתח[לה]. ואיכא למידק ג' אשמעתין דאלו הכא אמרי רבנן דייק וחומץ מין אחד הוא ואלו לקמן ד בפ' המוכר פירות תניא הבדק את החבית להיות מפריש עליה תרומה והולך ואח"כ נמצאת חומץ כל שלשה ימים ודאי מכאן ואילך ספק, דאלמ' דתורם יין על חומץ אין תרומתו תרומה, תירץ ר"ש ה ז"ל דההיא ר' היא ולא רבנן, ולא מחוור דהא אפליגו בפירושה ושקלי וטרו בה ר' יהושע בן לוי ור' יוחנן ולא משמ' דשבקי כלהו רבנן, אלא ודאי ההיא בשנתכון לתרום יין על יין ולפי' [כך] כשנמצאת חומץ הויה לה תרומה בטעות, אבל פלוגת דר' ורבנן במתכוין להפריש מן החומץ על היין וכדר' אלעאי, והכי אית' בתוספת' ו היה בלבו לתרום מן היין על היין ומה שבידו חומץ אין תרומתו תרומה.

מתני', המוכר פירות לחברו משך ולא מדד קנה מדד ולא משך לא קנה — מסקי' בגמ' דאפי' מדד בקרקע סימטא לא קנה, שאין קרקע סימטא קונה ללוקח, ומי' דוק' כגון שהמוכר מודד אבל אם מדד הלוקח ו והגביה המדה כדרך שבני אדם עושי' בשעת מדידה קנה ה, דהגבהה קונה בכל מקום ואפי' בכליו של מוכר, אבל הראב"ד ה ז"ל כת' דאפי' לוקח מודד לא

ד"ה אמילו שהקשה קו' זו ותירצה בדרך אחרת ממ"ש רבינו. (ג) ראה רמב"ן ד"ה יין, רשב"א ד"ה עד ותוס' ד"ה יין, (ד) צו, א. (ה) הרשב"ם שם ד"ה הבדוק (ו) ס"ד ה"ח. (ז) ראה רמב"ן, והרשב"א ד"ה מדד כ"כ בשם תוספות, וע' תוס' ד"ה מדה. (ח) מובא ברשב"א ד"ה מדד (וראה דבריו בשיטה מקובצת ד"ה המוכר), וגם הסור חו"מ ר סי"ג כ' את שיטתו זו של הראב"ד, והקצות החשן מובא בנתיבות שם סקי"ד הקשה, שהרי דברי הראב"ד סתרי אהדדי, דלעיל מא, א, בעובדא דרב ענן, (ראה שם בגמ' יוסף), ס"ל דאם יש דעת אחרת מקנה לא בעינן דעת קונה לקנות, וכ' דתרי ראב"ד ניהו, והנה רבינו לעיל שם ד"ה והא, וגם הרשב"א לעיל מב, א ד"ה הדר, כתבו סברת הראב"ד הנ"ל ובסוגיין כ' שניהם ז"ל את שיטת ראב"ד, ולא הקשו עליו שדבריו סותרים אהדדי, לכן לענ"ד י"ל, במקום שאין לקונה שום ידיעה ושום כונה כלל, כעובדא דרב ענן, שם ס"ל להראב"ד שדי לנו בכחנת המקנה, אבל במקום שהקונה יש לו ידיעה מן הנעשה ומתכוון בפירוש לדבר אחר, גרוע יותר ואין כחנת המקנה מספיקה, דהוי ליה כעין היסך כונה (זכר לדבר בב"י או"ח תעה) ולא קנה, וכד דייקת שפיר בלשון הראב"ד שכי' הסור חו"מ ר סי"ג תמצא לענ"ד את מה שכתבתי, שהרי ז"ל : "ואפי' מדד הלוקח וכו' לא קנה שלא נתכוון למשיכה ולקנות במדידה זו ולמדידה בעלמא נתכוון" עכ"ל, הרי שהוסיף לכתוב "ולמדידה בעלמא נתכוון" אשר הם לכאורה מיותרים לגמרי,